

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 546/2017-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. novembra 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného [REDACTED], [REDACTED], v mene ktorej koná advokát [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tpo 77/2016 a jeho uznesením z 26. septembra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. novembra 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 a čl. 50 ods. 2

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c), ods. 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tpo 77/2016 a jeho uznesením z 26. septembra 2016 (ďalej aj „uznesenie krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre zločin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a) a ods. 3 písm. d) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) potom, ako bol skutok prekvalifikovaný z prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1 a ods. 2 písmeno b) Trestného zákona z dôvodu jeho faktickej konzumpcie. Uznesením Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 4 Tp 68/2016 zo 6. mája 2016 bol sťažovateľ vzatý do väzby, ktorej lehota začala plynúť od 2. mája 2016, 17.45 h.

3. Sťažovateľ podal návrh na prepustenie z väzby a návrh na nahradenie väzby z 25. júla 2016, o ktorom okresný súd uznesením sp. zn. 4 Tp 108/2016 z 5. septembra 2016 rozhodol tak, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zamietol. Súd tiež zamietol žiadosť sťažovateľa o nahradenie väzby zárukou dôveryhodných osôb, ako aj žiadosť sťažovateľa o nahradenie väzby písomným sľubom a súčasne rozhodol, že sa väzba nenahradzuje dohľadom probačného a mediačného úradníka. Proti tomuto uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením tak, že jeho sťažnosť zamietol.

4. Sťažovateľ považuje uznesenie krajského súdu za nesprávne, pretože absentujú materiálne podmienky trvania väzby, pričom poukazuje na výpovede svedkov [REDACTED] (dcéra sťažovateľa), [REDACTED] (manželka sťažovateľa), [REDACTED] (syn sťažovateľa) a [REDACTED] (sestra sťažovateľa), t. j. osôb, voči ktorým sa mal sťažovateľ dopustiť trestného činu, pre ktorý je stíhaný. Z ich neskorších výpovedí totiž vyplýva, že sa skutku sťažovateľ nedopustil, resp. jeho skutok bagatelizovali. Taktiež potvrdili, že sťažovateľ a oznamovateľ, jeden zo synov sťažovateľa, nemajú medzi

sebou dobré vzťahy. Sťažovateľ sa domnieva, že všeobecné súdy pri rozhodovaní o jeho sťažnosti nevzali na zreteľ tieto skutočnosti, ktoré vyplynuli z dokazovania, ale iba skutočnosti uvedené v uznesení o vznesení obvinenia. Obvinenie proti sťažovateľovi tak stojí na výpovedi jediného svedka, ktorého výpoveď bola spochybnená.

5. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti vytýka okresnému súdu aj krajskému súdu, že vo svojich rozhodnutiach sa nedostatočne vysporiadali s dôvodmi, pre ktoré bol skutok prekvalifikovaný ako zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby, neskúmali, či doposiaľ vykonané dôkazy odôvodňujú takýto záver a či zmena kvalifikácie nebola účelová, aby sa na skutok vzťahovala dlhšia maximálna zákonná lehota väzby. Nesprávnym postupom krajského súdu tak boli podľa sťažovateľa porušené ním označené práva. Za najpodstatnejšie porušenie ním označených práv považuje sťažovateľ skutočnosť, že všeobecné súdy nezohľadnili ním ponúknuté náhrady väzby, prostredníctvom ktorých tiež možno dosiahnuť účel väzby a nedostatočne sa venovali jeho argumentom.

6. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho veci takto rozhodol:

„1. Krajský súd v Nitre v konaní sp. zn. 4Tpo/77/2016 porušil sťažovateľove právo definované čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy SR.

2. Krajský súd v Nitre v konaní sp. zn. 4Tpo/77/2016 porušil sťažovateľove právo definované čl. 5 ods. 1 písm. c/ a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Krajský súd v Nitre v konaní sp. zn. 4Tpo/77/2016 porušil sťažovateľove právo definované čl. 6 ods. 1, ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 50 ods. 2 Ústavy SR.

4. Ústavný súd SR zrušuje uznesenie Krajského súdu v Nitre zo dňa 26.09.2016, sp. zn. 4Tpo/77/2016.

5. Ústavný súd SR priznáva sťažovateľovi primerané finančné zadostučinenie vo výške 5.000,- Eur, ktoré je povinný vyplatiť Krajský súd v Nitre do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.

6. Krajský súd v Nitre je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 363.80,- Eur na účet jeho právneho zástupcu. “

II.

7. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

12. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (v posudzovanom prípade ide o krajský súd rozhodujúci o uznesení okresného súdu týkajúceho sa zákonnosti väzby) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 77/05, III. ÚS 198/07).

13. Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov a nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

14. Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia ním označených práv z dôvodu nedostatočne odôvodneného uznesenia krajského súdu.

15. Článok 17 ods. 1 ústavy zaručuje osobnú slobodu. Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý

ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

16. Podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru má každý právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom... zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby pre účel predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní [písm. c)]. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

17. Dohovor v čl. 5 a ústava v čl. 17 sa svojím obsahom týkajú osobnej slobody jednotlivca. Rozdielom v znení týchto článkov je použitá terminológia, keď čl. 5 dohovoru výslovne priznáva právo či nárok súvisiaci s osobnou slobodou, zatiaľ čo čl. 17 ústavy takéto termíny nepoužíva, ale ustanovuje jasné limity pre štát v prípade zásahov do osobnej slobody jednotlivca.

18. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch... Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

19. Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy obvinený má právo, aby mu bol poskytnutý čas a možnosť na prípravu obhajoby a aby sa mohol obhajovať sám alebo prostredníctvom obhajcu.

20. Ústavný súd v zmysle svojej ustálenej judikatúry zdôrazňuje, že väzba je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a do práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas súdnu kontrolu ústavnosti a zákonnosti (mutatis mutandis III. ÚS 26/01). Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (Toth c. Rakúsko z 12. 12. 1991). Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03).

21. Podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

22. Podľa § 79 ods. 2 a 3 Trestného poriadku policajt, prokurátor, sudca pre prípravné konanie a súd sú povinní skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody väzby trvajú alebo či sa zmenili. Sudca pre prípravné konanie tak koná iba pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby alebo o zmene dôvodov väzby a pri rozhodovaní o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby podľa odseku 3. Ak v prípravnom konaní prokurátor zistí, že dôvody väzby sa zmenili, podá návrh sudcovi pre prípravné konanie na rozhodnutie o zmene dôvodov väzby. Sudca pre prípravné konanie o takom návrhu rozhodne bez meškania. Ak súd vyhlásil oslobodzujúci rozsudok, predseda senátu bezodkladne vydá príkaz na prepustenie obvineného z väzby s uvedením dôvodu prepustenia a uvedie túto okolnosť v zápisnici; takto postupuje predseda senátu aj vtedy, ak v súdnom konaní uplynula lehota väzby podľa § 76 ods. 6. Obvinený má právo kedykoľvek

žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhovie, predloží ju bez meškania so svojím stanoviskom a s návrhom na rozhodnutie sudcovi pre prípravné konanie, o čom upovedomí obvineného a jeho obhajcu. O takej žiadosti sa musí bez meškania rozhodnúť. Ak sa žiadosť zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné dôvody, opakovať až po uplynutí tridsiatich dní odo dňa, keď rozhodnutie o jeho predchádzajúcej žiadosti nadobudlo právoplatnosť.

23. Vo svojej judikatúre k čl. 17 ods. 2 ústavy ústavný súd uviedol, že vo vzťahu k väzbe obsahuje také práva, akými sú napríklad právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu; právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne alebo urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná; právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po nevyhnutnú, resp. primeranú dobu alebo byť prepustený počas konania (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05), pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou (III. ÚS 7/00, I. ÚS 100/04). Z čl. 17 ods. 2 ústavy vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy (obdobne III. ÚS 271/07).

24. Pokiaľ ide o výklad samotného pojmu „záruka“ v zmysle čl. 5 ods. 3 dohovoru, z doterajšej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva možno vyvodiť, že má autonómny obsah, ktorý je nezávislý od terminológie používanej vo vnútroštátnom práve. Zárukou treba rozumieť akýkoľvek prostriedok prípustný podľa vnútroštátneho práva, ktorý je miernejší ako obmedzenie osobnej slobody a ktorý je zároveň spôsobilý zabezpečiť účasť obvineného na pojednávaní. Spravidla ide o peňažnú záruku (kauciu), ale aj o iné formy záruk, napríklad odovzdanie cestovného pasu (Stögmüller c. Rakúsko z 10. 11. 1969),

stanovenie povinnosti mať stále bydlisko, hlásiť sa v pravidelných intervaloch atď. Z doterajšej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva k druhej vete čl. 5 ods. 3 dohovoru, ktorá sa vytvárala postupne, ďalej vyplýva, že prepustenie na základe záruky je len možnosťou, a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody. Pri posudzovaní jej opodstatnenosti má záruka prednosť pred pokračovaním väzby. Uplatňuje sa nielen v prípade takzvanej útekovej väzby, ako by tomu nasvedčovala formulácia účelu tejto záruky (zabezpečenie prítomnosti na pojednávaní), ale je možné ňou nahradiť aj väzbu realizovanú na základe iných dôvodov. V rozpore s dohovorom by bolo, ak by vnútroštátne právo vylučovalo v prípade niektorých trestných činov vôbec možnosť záruky (Caballero c. Spojené kráľovstvo z 8. 2. 2000, S. B. C. c. Spojené kráľovstvo z 19. 6. 2001). V súvislosti so žiadosťou o prepustenie na slobodu vzniká súdnym orgánom povinnosť zvážiť, či sa poskytnutím určitej záruky dosiahne rovnaký účel, aký bol sledovaný vzatím osoby do vyšetrovacej väzby. Pri posudzovaní jej opodstatnenosti má záruka prednosť pred pokračovaním väzby (I. ÚS 239/04, II. ÚS 38/05, II. ÚS 60/08).

25. Základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy vo svojom znení odkazuje na zákon, a preto pri posudzovaní otázky jeho rešpektovania alebo porušenia musí brať ústavný súd do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom. Rovnako aj z čl. 17 ods. 5 ústavy vyplýva, že do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je tak integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Obdobne aj čl. 5 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby k pozbaveniu osobnej slobody došlo „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“ a každé dohovorom prípustné pozbavenie osobnej slobody [čl. 5 ods. 1 písm. a) až f)] musí byť „zákonné“. Dohovor tu teda priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. 3. 1997, bod 43).

26. Obdobne aj podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru je predmetom súdneho prieskumu „zákonnosť“ pozbavenia osobnej slobody. Z hľadiska posúdenia čl. 5 ods. 4 dohovoru má osoba vo väzbe právo na preskúmanie hmotných a procesných podmienok väzby, ktoré sú určujúce pre posúdenie jej zákonnosti. Požiadavka preskúmania hmotných podmienok

znamená povinnosť preskúmať okolnosti svedčiace pre a proti väzbe a rozhodnúť s poukazom na právne kritériá, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, ako aj prepustenie na slobodu, pokiaľ také dôvody neexistujú (rozsudok Schiesser c. Švajčiarsko, 1979). Inými slovami, je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho so zreteľom na prezumpciu neviny výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe (Toth c. Rakúsko, 1991).

27. Zo stabilnej rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že osobnú slobodu chráni čl. 5 dohovoru. Článok 6 dohovoru teda upravuje právo na spravodlivý proces (napr. rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva de Wilde et al. v. Belgicko z 18. 6. 1971, AČ. 12, § 65, § 67, § 71 – § 77 atď.) a zásadne sa nevzťahuje na konanie o väzbe, pre ktoré platí špeciálna, pokiaľ ide o procesné záruky poskytnuté osobe nachádzajúcej sa vo väzbe v zásade prísnejšia právna úprava obsiahnutá v čl. 5 dohovoru upravujúcom právo na slobodu a bezpečnosť (napr. II. ÚS 15/05). V rámci konania o väzbe preto nemôže dôjsť k porušeniu čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže túto oblasť ochrany práv upravuje vo svojich ustanoveniach čl. 5 dohovoru.

28. Podľa § 80 ods. 1 Trestného poriadku, ak je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) alebo c), môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie ponechať obvineného na slobode alebo prepustiť ho na slobodu, ak

a) záujmové združenie občanov alebo dôveryhodná osoba ponúkne prevzatie záruky za ďalšie správanie obvineného a za to, že obvinený sa na vyzvanie dostaví k policajtovi, prokurátorovi alebo na súd a že vždy vopred oznámi policajtovi, prokurátorovi alebo súdu vzdialenie sa z miesta pobytu, a súd alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie považuje záruku vzhľadom na osobu obvineného a na povahu prejednávaného prípadu za dostatočnú a prijme ju,

b) obvinený dá písomný sľub, že povedie riadny život, najmä že sa nedopustí trestnej činnosti a že splní povinnosti a dodrží obmedzenia, ktoré sa mu uložia, a súd alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie považuje sľub vzhľadom na osobu obvineného a na povahu prejednávaného prípadu za dostatočný a prijme ho alebo

c) s ohľadom na osobu obvineného a povahu prejednávaneho prípadu možno účel väzby dosiahnuť dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvineným alebo odovzdaním dohľadu nad obvineným do iného členského štátu Európskej únie podľa osobitného predpisu.

29. V relevantnej časti odôvodnenia svojho uznesenia krajský súd uviedol, že *„aj v súčasnom štádiu trestného stíhania v prejednávanej veci sú u obvineného dané a trvajú dôvody väzby tzv. preventívnej uvedené v § 71 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku spočívajúce v dôvodnej obave jednak, že by pokračoval v páchaní násilnej trestnej činnosti, pre ktorú je v prejednávanej veci stíhaný a jednak že tieto dôvody väzby u obvineného nemožno nahradiť ani nahradením väzby zárukou dôveryhodných osôb podľa § 80 odsek 1 písmeno a/ Trestného poriadku, ani ním podľa § 80 odsek 1 písmeno b/ Trestného poriadku daným písomným sľubom, resp. podľa § 80 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku dohľadom probačného a mediačného úradníka.*

Táto dôvodná obava u obvineného a nemožnosť nahradenia väzby zárukou dôveryhodných osôb, písomným sľubom obvineného, ako i dohľadom probačného a mediačného úradníka vyplýva aj z tých istých konkrétnych skutočností, ktorými súd prvého stupňa jasne a vecne odôvodnil napadnuté uznesenie, s ktorými sa aj nadriadený súd stotožňuje, a na ktoré preto iba odkazuje nepovažujúc tieto za potrebné spresniť a ani doplniť.

Nadriadený súd taktiež udáva, že jednak tak ako v dobe jeho vzatia do väzby v prejednávanej veci, ako aj v súčasnom prípravnom štádiu trestného stíhania v nej proti obvinenému vedenom, možno vznesené obvinenie považovať za dôvodné, pretože bolo a doposiaľ je dostatočne podložené skutkovými okolnosťami odôvodňujúcimi záver nielen o tom, že sa tento skutok stal ale že z jeho spáchania konaním je dôvodne podozrivý obvinený.

Pokiaľ ide o sťažnostné námietky obvineného, nadriadený súd opätovne poukazuje na odôvodnenie uznesenia súdu prvého stupňa a dodáva, že prostriedky nahrádzajúce väzbu sú len možnosťami a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody. V prípade záruky alebo sľubu musí byť splnená spoločná podmienka, že príslušný orgán (súd alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie) považuje záruku alebo sľub za

dostatočný, a to vzhľadom na osobu obvineného a na povahu prejednávaneho prípadu, pričom v danom prípade absentuje podmienka v osobe obvineného, ktorý sa už v minulosti dostal osemkrát do rozporu so zákonom pre úmyselné delikty (hoci sa v šiestich prípadoch na neho hľadí akoby nebol súdne trestaný). Preto nadriadený súd sťažnostné námietky obvineného, ktoré uvádzal prostredníctvom svojho obhajcu, nepovažoval za opodstatnené.“.

30. Okresný súd, ktorého uznesenie krajský súd potvrdil a na odôvodnenie ktorého aj poukázal vo svojom uznesení, uviedol, že „Zadokumentované dôkazy nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie a následne vznesené obvinenie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a zistené skutočnosti nasvedčujú dôvodnosti podozrenia, že skutok spáchal obvinený.

Obvinený [REDAKOVANÉ] v rámci výpovede pred sudkyňou pre prípravné konanie namietal pravdivosť výpovede svojho syna svedka [REDAKOVANÉ]. Potvrdil, že je dlhodobo nezamestnaný a to od roku 2012, finančné prostriedky na chod domácnosti zabezpečuje jeho manželka. Príležitostne si privyrobí brigádnickou prácou. Rodičov navštevuje sporadicky, vždy keď potrebujú jeho pomoc. Má s nimi dobrý vzťah, a oni jeho domácnosť navštevujú častejšie.

Rodičia obvineného [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] boli sudkyňou pre prípravné konanie vypočutí ako navrhnuté dôveryhodné osoby k ich písomnej ponuke na prevzatie záruky za ďalšie správanie obvineného.

Obaja uviedli, že je im známe za aký trestný čin je ich syn stíhaný a nie je pravda, čo sa ich synovi kládie za vinu. Majú vedomosť o tom, že je dlhodobo nezamestnaný, a keď mu to vytkli tak jeho odpoveďou bolo, že sa zamestná. Pripustili, že syn požíval alkoholické nápoje, ale nevedeli posúdiť v akej miere. V prípade, že by bol obvinený prepustený z väzby tak súhlasia s tým, aby býval v ich spoločnej domácnosti, v dvojizbovom byte v Nitre. Otec obvineného prízvukoval, že ak by obvinený býval s nimi, tak by sa musel zamestnať.

Obvinený poprel spáchanie trestného činu na svojich rodinných príslušníkoch.

Z výpovedí poškodených [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] zo dňa 3.5.2016, ktorí popisujú dlhodobé agresívne správanie sa obvineného pod vplyvom alkoholu a strach z jeho verbálnych a fyzických útokov, a tiež zo znaleckého posudku znalca z odboru psychológia, odvetvie klinická psychológia detí, klinická

psychológia dospelých [REDAKOVANÉ], však súd mal preukázané skutočnosti, ktoré takéto tvrdenia obvineného vyvracajú.

Z odpisu registra trestov mal súd preukázané, že obvinený bol v minulosti súdne trestaný osemkrát, ostatne v roku 1998, pričom v šiestich prípadoch sa na neho hľadí, ako by nebol odsúdený a dva krát bol odsúdený na nepodmienečný trest. Z odpisu registra trestov tiež vyplýva, že prvý krát bol odsúdený v roku 1986 ako 16 ročný za trestný čin obmedzovania osobnej slobody.

Súd preskúmal aj navrhnuté prostriedky na nahradenie väzby, a to dôveryhodnou osobou ponúknuté prevzatie záruky za ďalšie správanie sa obvineného (§ 80 ods. 1 písm. a/ Tr. por.) písomným sľubom obvineného (§ 80 ods. 1 písm. b/ Tr. por.) a dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvineným (§ 80 odsek 1 písmeno c/ Tr. por.). Tieto prostriedky nahrádzajúce väzbu sú len možnosťou a nie oprávnením osoby pozbavenej osobnej slobody.

S poukazom na vyššie podrobne rozpísané dôvody má súd za to, že nahradenie väzby navrhnutými inštitútmi v tomto prípade, by bolo vyslovene účelové, a to vzhľadom na dobu páchania trestného činu, povahu a závažnosť prejednávaneho prípadu, poruchy správania sa obvineného pod vplyvom alkoholu, a tieto inštitúty v prípade obvineného nie sú dostatočné a spôsobilé mu zabrániť v tom, aby sa kontaktoval so svojou manželkou a svojimi synmi.

Okrem toho súd nevyhnutne musí konštatovať, že obvinený sa dostal do stretu s trestným zákonom osem krát, pričom prvý krát sa tak stalo vo veku mladistvého. Je teda zjavné, že už vo veku 16 rokov nerešpektoval nielen právne normy ale ani svojich rodičov, dokonca rodičia nemajú vedomosť o tom, že bol 8 krát právoplatne odsúdený. Preto rodičov obvineného, ktorí s vysokou pravdepodobnosťou nezvládli výchovu obvineného v dospelujúcom veku, nevedia o jeho trestnej minulosti a dokonca nerešpektoval ani ich žiadosť, aby sa zamestnal, súd nepovažuje za osoby, ktoré by boli spôsobilé a schopné vplývať na obvineného tak, aby v páchaní trestnej činnosti nepokračoval.

Na základe týchto zistených skutočností súd je toho názoru, že dôvod preventívnej väzby obvineného je v súčasnom štádiu trestného konania aj naďalej nepochybné preukázaný, pričom tento názor vychádza z dôkazov, ktoré boli doteraz zabezpečené v prípravnom konaní a sú súčasťou vyšetrovacieho spisu, ktorý bol predložený súdu

a konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodnili vzatie obvineného do väzby, a ktoré boli konštatované v uznesení Okresného súdu Nitra sp. zn. 4Tp/68/2016 zo dňa 6.5.2016, nepominuli a ani neboli oslabené. Naďalej u obvineného existujú konkrétne skutočnosti odôvodňujúce väzbu podľa § 71 odsek 1 písmeno c/ Trestného poriadku. V prípade prepustenia obvineného z väzby na slobodu, vzhľadom na okolnosti a spôsoby spáchania činu, ktoré nasvedčujú agresívnemu a neovládateľnému správaniu sa obvineného, aj pod vplyvom požitého alkoholu, hrozí dôvodná obava, že obvinený bude pokračovať v páchaní násilnej trestnej činnosti.

Okrem toho súd mal preukázané, že v priebehu vyšetrovania vyšli najavo také skutočnosti, ktoré odôvodňujú nie len zmenu skutkového stavu, ktorou došlo k faktickej konzumpcii prečinu nebezpečného vyhrážania podľa § 360 odsek 1, 2 písm. b/ Trestného zákona, ale odôvodňujú aj prísnejšiu právnu kvalifikáciu tohto skutku na zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 odsek 1 písmeno a) odsek 3 písmeno d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písmeno b/ Trestného zákona.

Účinkom rozhodnutia o zmene dôvodov väzby v zmysle § 76 odsek 8 Trestného poriadku skutkovo sa vzťahujúceho na prísnejší trestný čin, je predĺženie lehoty väzby, ktorá sa po takomto rozhodnutí bude určovať od tohto prísnejšieho trestného činu, pre ktorý obvinený nebol pôvodne stíhaný v tom istom konaní v čase rozhodnutia o jeho vzatí do väzby. V prejednávanvej veci celková lehota väzby v prípravnom konaní a v konaní pred súdom nesmie presiahnuť 36 mesiacov (§76 ods. 6 písm. b/ Tr. por.), pričom z tejto lehoty pripadne na prípravné konanie najviac 19 mesiacov (§ 76 ods. 7 písm. b/ Tr. por.)...

Pokiaľ obvinený a jeho obhajca namietajú, postup znalkyne pri vyšetrení poškodených za účelom vypracovania znaleckého posudku, a dôveryhodnosť výpovede svedka [REDAKOVANÉ], súd konštatuje, že úlohou súdu v tomto štádiu konania nie je rozhodovanie o vine, či nevine obvineného, ale posúdiť či existuje dôvodné podozrenie, že skutok spáchal obvinený. Z doteraz vykonaného dokazovania, zadokumentovaného vo vyšetrovacom spise, toto podozrenie naďalej existuje. Taktiež súd konštatuje, že znalkyňa k namietanému postupu bola vyšetrovateľom v prítomnosti obhajcu aj vypočutá a taktiež bol vypočutý svedok [REDAKOVANÉ] ml. k jeho vyjadreniu sa o možnosti stiahnuť trestné oznámenie podané na svojho otca. “.

31. Podľa názoru ústavného súdu odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu obstojí z hľadiska procesných záruk spravodlivého procesu, ktoré sú implicitnou súčasťou označeného základného práva na osobnú slobodu. Uznesenie krajského súdu totiž dostatočne reaguje na relevantné právne otázky nastolené sťažovateľom (najmä spochybnenie dôvodov útekovej väzby). Sťažovateľom formulované argumenty podľa názoru ústavného súdu prezentujú len nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom krajského súdu vysloveným v jeho právnej veci, ten však nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. Prípadný zásah ústavného súdu spočívajúci v nahradení právneho názoru krajského súdu je možné realizovať len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, v zmysle ustálenej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný.

32. Z odôvodnenia uznesenia krajského súdu, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu, vo vzťahu k zákonom predpokladanému ďalšiemu zotrvaníu sťažovateľa vo výkone väzby nevyplýva nič, čo by signalizovalo arbitrárny alebo zjavne neopodstatnený výklad relevantnej zákonnej úpravy vo veci konajúcimi súdmi vrátane právnej úpravy práva na slobodu a bezpečnosť podľa dohovoru s dôsledkom porušenia sťažovateľom označených práv a jeho ďalším nezákonným zotrvaním vo výkone väzby. Ústavný súd teda konštatuje, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia Trestného poriadku podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval, a jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Zo záverov, ku ktorým dospel krajský súd pri posudzovaní podmienok ďalšieho zotrvania sťažovateľa vo väzbe v jeho trestnej veci, pritom nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení Trestného poriadku, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Krajský súd, ako aj okresný súd dostatočne podrobne skúmali pretrvávajúce okolnosti pozbavenia osobnej slobody sťažovateľa nielen z hľadiska relevantných zákonných ustanovení Trestného poriadku, ale aj z hľadiska rešpektovania základných práv a slobôd sťažovateľa garantovaných ústavou a dohovorom; uvedenú potrebu ponechania

sťažovateľa vo väzbe zdôvodnili poukazom na konkrétne skutočnosti vyplývajúce z hľadiska materiálnej interpretácie podmienok preventívnej väzby.

33. Sťažovateľ sa v navrhovanom petite domáha aj vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 50 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru, teda práva na rešpektovanie prezumpcie nevinny. Ústavný súd po preskúmaní argumentácie uplatnenej v namietanom uznesení krajského súdu zastáva názor, že neprekračuje rámec dôvodného podozrenia a je z pohľadu zachovania princípu prezumpcie nevinny z ústavného hľadiska akceptovateľná a udržateľná.

34. Na základe uvedených skutočností a dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu krajského súdu ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

35. Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa nastolenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. novembra 2017